Trich giang Tieu Bo - Tien Than

Kinh Tiểu Giảng

Trich giang Tieu Bo - Tien Than

Vietnamese, with Unicode Times font

Trích giảng Tiểu Bộ Kinh

Nguyên Tâm Trần Phương Lan

Tiểu Bộ Kinh - Chuyện Tiền Thân

Chuyện Vị Đại Thương Nhân

(Tiền thân Mahà Vànija)

Từ nhiều quốc độ, các thương nhân...

Chuyện này Bậc Đạo Sư kể trong lúc trú tại Kỳ Vi ên về một đám thương nhân sống ở Xá Vệ.

Tương truyền rằng những người này lúc đi buôn bán xa, đ ã đem lễ vật cúng dường Bậc Đạo Sư v à an trú vào Tam quy cùng Ngũ giới. Họ nói:

- Bạch Thế Tôn, nếu chúng con trở về bình an, chúng con sẽ hôn chân đảnh lễ Thế Tôn.

Họ lên đường c ùng với n ăm trăm cỗ xe chất đầy h àng hóa, chẳng bao lâu vào rừng hoang dã, họ chẳng thấy đường n ào đi nữa. Bị lạc đường, không nước uống thức ăn, họ băng qua rừng cho đến khi thấy một cây đa khổng lồ có lo ài rồng rắn ẩn náu, họ liền thả dây cương xe ngựa ra và ngồi xuống đó. Nh ìn lên đám lá, họ thấy chúng sáng loáng như thể thấm nước, c òn cành cây như mọng đầy nước l àm cho cả bọn suy nghĩ: "Dường như nước đang chảy trong thân cây n ày. Ta hãy cắt lấy một nhánh trở về hướng Đông xem sao? Chắc l à có nước để uống ".

Một người trèo lên cây chặt một cành, từ đó một d òng nước chảy ra sền sệt như nước trong thân cây thốt nốt, họ lấy nước rửa mặt và uống. Kế đó họ chặt một c ành ở hướng Nam, từ đó xuất hiện đủ loại cao lương mỹ vị, họ liền ăn uống. Rồi họ chặt một c ành ở hướng Tây này: liền hiện ra một đám nữ nhân xinh đẹp trang sức lộng lẫy, họ vui chơi hưởng lạc với đám nữ nhân kia. Cuối c ùng họ chặt một nhánh ở hướng Bắc: từ đó rớt tung tóe bảy báu vật, họ lượm láy chất đầy năm trăm xe ngựa v à trở về Xá Vệ.

Tại đó, họ cho người bảo vệ t ài vật rất cẩn thận. Rồi tay mang vòng hoa, hương liệu đủ loại, họ đi đến Kỳ Vi ên đảnh lễ Bậc Đạo Sư v à cúng dường Ngài xong, liền ngồi xuống một bên. Ngày hôm ấy, họ nghe thuyết pháp và hôm sau họ đem dâng lễ vật rất h ào phóng, mà lại khước từ công đức kia. Họ thưa:

- Bạch Thế Tôn, công đức của lễ vật n ày chúng con xin nhường lại hồi hướng về vị Thần cây đ ã ban cho chúng con tất cả tài vật đó.

Khi cơm nước xong, Bậc Đạo Sư hỏi:

- Các ông muốn hồi hướng công đức n ày cho Thần cây nào?

Các thương nhân trình Đức Như Lai việc bọn họ đ ã được cây đa cho kho báu như thế n ào, Bậc Đạo Sư bảo:

- Các ông đ ã nhận được kho báu vật ấy v ì cách sống tiết độ của các ông v à các ông không buông mình cho dục lạc chi phối; song ngày xưa, có những người không tiết dục, và bị dục tham chi phối, nên chúng mất cả tài sản lẫn tính mạng.

Rồi theo lời thỉnh cầu của bọn kia, Ngài kể cho họ nghe một chuyện quá khứ.

*

Ngày xưa, gần bên thành Ba La Nại cũng có chính khu rừng hoang này cùng cây đa n ày. Một đám thương nhân đi lạc đường v à chợt thấy cây đa ấy.

Với trí tuệ viên mãn của Ngài, Bậc Đạo Sư giải thích vấn đề qua các vần kệ sau:

1. Từ nhiều quốc độ, các thương nhân

Đến họp c ùng nhau cả một đo àn,

Bầu chọn trưởng đo àn và thẳng tiến

Lên đường t ìm kiếm một kho tàng.

2. Đo àn lữ hành kia thiếu thức ăn

Đến rừng khô cháy nắng oi nồng,

Chợt nhìn thấy gốc đa h ùng vĩ,

Với bóng cây che mát dịu lòng.

3. Thế rồi dưới tán lá cây che,

Cả bọn thương nhân thảy dựa kề,

Lý luận như vầy vì ám độn,

Nghèo nàn trí tuệ, hóa u mê:

4. "Cây này đầy ẩm ướt b ên trong

Từ đó h ình như nước có dòng,

Ta hãy chặt từ cây một nhánh,

Cành nào đ ã mọc hướng về Đông ".

5. Cành kia được chặt, nước tuôn d òng,

Từng giọt tinh nguyên, thật sáng trong,

Cả bọn thương nhân cùng tắm rửa,

Uống cho đến lúc thỏa thu ê lòng.

6. Lại vì trí tuệ chúng nghèo nàn
Vì sự ngu si đ ã cản ng ăn,
Chúng bảo: "Phía Nam còn một nhánh,
Chúng ta hãy đến cắt nhanh chân ".
7. Cành này vừa chặt xuống liền mang
Lúa gạo, thức ăn cứ chảy tr àn,
Cháo đặc, nghệ gừng, c ùng xúp đậu
Và nhiều thức ăn khác thật vô v àn.
8. Bọn thương nhân uống uống ăn ăn,
Chúng nhét cho đầy bụng thật căng,
Rồi bảo với lòng đầy ám độn
Và vì trí tuệ quá nghèo nàn:
9. "Mau lên các bạn phú thương này,
Ta hãy cắt cành lá phía Tây",
Mỹ nữ cả bầy ùa tứ phía,
Xiêm y lộng lẫy diễm kiều thay!
10. Kìa! Xiêm y có đủ muôn m àu,
Lủng lẳng vòng vàng với bảo châu,
Trong số cả tr ăm người mỗi một,
Mỗi chàng chiếm một gái xinh sao!
11. Cùng đứng b ên nhau cả bọn này
Quây quần dưới bóng mát tàng cây,
Đám thương nhân thảy đều v ào giữa,
Đ ùa giỡn bày trò thích thú thay!
12. Lại vì trí tuệ chúng nghèo nàn,
Vì sự ngu si đ ã cản ng ăn
Chúng bảo: "Bắc phương còn một nhánh
Chúng ta hãy chặt xuống lìa thân".
13. Khi cành hướng Bắc chặt vừa xong,
Vàng bỗng tuôn ra cả một dòng,

Bạc chảy đầy tay v à thảm quý,

Bảo ngọc, trân châu nói chẳng cùng.

14. Trang phục Ba La Nại mượt mà,

Ch ăn m àn dày mỏng thực xa hoa,

Thương nhân lúc ấy liền hành sự

Cuộn hết thành bao lớp lụa là.

15. Cũng vì ngu muội với si mê,

Chúng lại bảo nhau, như trước kia:

"Ta hãy chặt cây từ gốc rễ,

Chắc càng thâu của cải tràn trề".

16. Kìa vội đứng l ên, vị trưởng đo àn

Cúi đầu cung kính, lại thưa rằng:

"Cây đa l àm hại gì chư vị,

Mong ước trời cho hưởng phước phần!

17. Cành hướng Đông cho nước chảy tr àn,

Cành Nam cho thực phẩm ta ăn

Cành Tây cho các nàng kiều nữ,

Cành Bắc cho tơ lụa bạc vàng,

Cây đó hại g ì cho quý vị,

Cầu chư vị hưởng phước trời ban!

18. Cây này cho bóng mát an nhàn,

Nằm nghỉ, ngồi chơi, những lúc cần,

Không được phá tan c ành đổ hết,

Hành vi bừa bãi thực hung tàn!".

19. Song ngài chỉ một, chúng từng bầy,

Tiếng nói ngài sao cản chúng đây:

Chúng nện những dao rìu sắc bén

Vào phần gốc để đốn thân cây.

Lúc ấy, Linh xà vương [*] thấy bọn chúng đến gần gốc để đốn ng ã cây, liền nghĩ thầm: "Ta đ ã cho bọn này nước để uống khi khát, lại cho thức ăn thần ti ên, bạc chất đầy năm trăm xe, m à giờ đây chúng bảo nhau h ãy chặt cây đến tận gốc rễ. Chúng thật tham

lam vô độ, vậy trừ vị trưởng đo àn ra, chúng đều phải chết! ".

Thế là rắn chúa tập hợp quân đội rắn ngay:

- Ta truyền thật nhiều quân sĩ hãy mang giáp bào và đứng ra d àn trận, thật nhiều xạ thủ hãy mang cung, kiếm và mộc che thân sẵn sàng chiến đấu.

Bậc Đạo Sư ngâm kệ giải thích việc n ày:

20. Rắn mặc giáp bào đủ bách quân

Đứng l ên cùng giữ vững sa trường,

Ba tr ăm xạ thủ, sáu ng àn nữa

Trang bị mộc khiên với kiếm thần.

Vần kệ sau đây do rắn chúa ngâm:

21. Bắn hạ bọn kia, trói chặt mau,

Chẳng tha mạng sống một tên nào,

Đốt th ành tro bụi trừ đo àn trưởng,

Như thế hoàn thành việc đ ã giao.

Bầy rắn thần làm đúng như vậy. Sau đó chúng chất đầy các tấm thảm từ c ành phương Bắc và mọi vật kia lên n ăm trăm chiếc xe, rồi di chuyển đo àn xe và vị trưởng đo àn lữ hành về Ba La Nại, cất hết hàng hóa vào nhà ngài và trở về nơi trú ngụ của loài rắn thần.

*

Nhận xét:

Đây l à một trong những chuyện Đức Phật dạy về l òng biết ơn đối với bạn l ành và đặc biệt l à môi trường thiên nhiên cung cấp sự sống cho loài người.

Qua nhiều chuyện Tiền thân, Đức Phật dạy các đệ tử không n ên chặt cành lá từ một cây đ ã cho ta bóng mát lúc muốn nghỉ chân, chứ chưa nói gì đến những lo ài thảo mộc cung cấp sự sống cho mình. Còn ở đây, những thương nhân trong phần khởi đầu chuyện n ày là các ví dụ điển h ình về những người biết tiết độ trong lúc thọ hưởng t ài sản thiên nhiên nên được b ình an trở về nhà. Trái lại, đám thương nhân thời tiền thân của Đức Phật đ ã bị dục tham chi phối nên muốn giành hết mọi nguồn tài nguyên thiên nhiên về phần mình và đ ã gặp hậu quả kinh hoàng ngoài dự đoán của họ.

Những chuyện Tiền thân về lòng biết ơn quả đất l ành nuôi dưỡng muôn loài quả thật là những bài học đầy thực tiễn trong thời đại ng ày nay, khi nhiều người khắp nơi trên thế giới đang ra sức l àm kiệt quệ tài nguyên thiên nhiên từ rừng rậm đến các đại dương, gây n ên những hậu quả tàn khốc cho bao nhiêu người khác và tất cả đều phát xuất từ l òng tham dục vô tận, bất kể sự sống còn của muôn loài chung quanh mình.

Do vậy sứ mạng của những người con Phật là truyền bá những lời Đức Phật dạy về đạo đức giữa người v à người cũng như giữa người và muôn loài khác để góp phần bảo vệ sự sống tr ên hành tinh xanh này.

[*] Loài rắn thần theo truyền thuyết cổ Ấn Độ, có đại lực v à hơi độc cực mạnh có thể l àm tiêu tan mọi vật thành tro bụi, thường được dịch l à Xà thần hay Long thần trong kinh điển.

(Trích Nguyệt san Giác Ngộ, số 83, 2003)

-ooOoo-

Đầu trang | Mục lục

[Trở về trang Thư Mục]

last updated: 05-05-2003

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.